

Nr 39

Bevillningsutskottets betänkande med anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om ändring i förordningen (1968:430) om mervärdeskatt, m. m., såvitt propositionen hänvisats till bevillningsutskottet, jämte motioner.

Propositionen

I proposition nr 123 har Kungl. Maj:t under åberopande av utdrag ur statsrådsprotokollet över finansärenden för den 3 april 1970

dels föreslagit riksdagen att anta vid propositionen fogade förslag till

- 1) förordning om ändring i förordningen (1968:430) om mervärdeskatt,
- 2) förordning om ändring i förordningen (1960:396) om frihet från införselavgift i vissa fall,

- 3) förordning om ändring i förordningen (1929:307) angående tullrestitution,

dels inhämta riksdagens yttrande över vid propositionen fogade förslag till

- 4) kungörelse om ändring i vägtrafikförordningen (1951:648).

Propositionen har, såvitt den avser ändring i vägtrafikförordningen, hänvisats till lagutskott och i övrigt till bevillningsutskottet.

I propositionen föreslås vissa ändringar i mervärdeskatten. Ändringarna är av teknisk natur och innebär bl. a. förtydliganden av reglerna rörande export, omläggning av beskattningen av försäljning av vara i förening med varans inmontering i fastighet, ändrade regler för beskattning av arbete på byggnadsföretagare tillhörig mark och en uppmjukning av bestämmelserna rörande restitution av skatt. Vidare föreslås vissa ändringar på tullområdet, bl. a. beträffande sambandet mellan tullfrihet och skattefrihet vid införsel. Dessa ändringar avses skola träda i kraft den 1 juli 1970.

Författningsförslagen

1) Förslag

till

Förordning

om ändring i förordningen (1968: 430) om mervärdesskatt

Härigenom förordnas, att 2, 6, 8, 11 och 49 §§, punkterna 3 och 4 av anvisningarna till 2 § samt anvisningarna till 9—11, 14 och 16 §§ förordningen (1968: 430) om mervärdesskatt¹ skall ha nedan angivna lydelse.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

2 §.

Skattskyldig är ————— eller tjänst,

2) vara som anges i 8 § 1—5, tjänst som avser vara som nu nämnts eller tjänst som anges i 11 § 1, 3, 4 eller 5 i vad sistnämnda punkt avser annonsering eller annan reklam för skattepliktig vara eller tjänst för utländsk uppdragsgivares räkning.

Skattskyldig är vidare den som i yrkesmässig verksamhet omsätter vara eller tjänst genom utförsel.

2) vara som anges i 8 § 1—5, tjänst som anges i 10 § och avser vara som nu nämnts eller tjänst som anges i 11 § 1, 3, 4 eller 5 i vad sistnämnda punkt avser annonsering eller annan reklam för utländsk uppdragsgivares räkning.

Skattskyldig är vidare den som i yrkesmässig verksamhet omsätter sådan vara eller tjänst som anges i första stycket genom utförsel (export).

Konungen kan ————— 11 §§.

När särskilda ————— stycket föreligger.

Om skatt ————— 60 §§.

(Se vidare anvisningarna.)

(Se vidare anvisningarna.)

6 §.

Redovisningsskyldighet föreligger icke, så länge det kan antagas att den skattepliktiga omsättningen under närmast följande tolv månaders period ej kommer att överstiga 10 000 kronor. Redovisningsskyldighet föreligger dock alltid vid omsättning som avses i 2 § första stycket 2 eller andra stycket.

Redovisningsskyldighet föreligger icke för kalenderår under vilket den skattepliktiga omsättningen ej överstigit 10 000 kronor eller, i fråga om kalenderår under vilket skattepliktig verksamhet påbörjats eller upphört, ett häremot svarande belopp för den tid verksamheten bedrivits. För verksamhet som upphört under samma kalenderår som den påbörjats eller nästföljande kalenderår föreligger icke redovisningsskyldighet om den skattepliktiga omsättningen ej överstigit 10 000 kronor under den tid

¹ Förordningen omtryckt 1969: 237.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

verksamheten bedrivits. Redovisningsskyldighet föreligger dock alltid vid omsättning som avses i 2 § första stycket 2 eller andra stycket.

När särskilda ————— första stycket.
 (Se vidare anvisningarna.) (Se vidare anvisningarna.)

8 §.

Från skatteplikt ————— till prenumerant,

7) personaltidning, program och katalog, när varan *säljes eller utlämnas av* utgivare som icke är skattskyldig för annan verksamhet eller införes till landet för sådan utgivares räkning, 7) personaltidning, program och katalog, när varan *tillhandahålles* utgivare som icke är skattskyldig och när varan *säljes eller utlämnas av sådan utgivare* eller införes till landet för sådan utgivares räkning,

8) konstverk, som ————— om tobaksskatt.
 (Se vidare anvisningarna.) (Se vidare anvisningarna.)

11 §.

Från skatteplikt ————— samt resgodsbefordran,

3) transport av vara till eller från utlandet eller transport i samband med renhållning, 3) transport av vara till eller från utlandet, transport i samband med renhållning samt transport eller annan skattepliktig tjänst inom landet som avser importvara eller exportvara och som speditör eller fraktförare tillhandahåller utländsk uppdragsgivare i samband med införsln eller utförsln,

4) bärgning av ————— sådan bärgning,

5) införing av annons i tryckalster som är undantaget från skatteplikt enligt 8 § 6 eller 7 samt annonsering eller annan reklam för utländsk uppdragsgivares räkning, 5) införing av annons i tryckalster som är undantaget från skatteplikt enligt 8 § 6 eller 7 samt annonsering eller annan reklam för utländsk uppdragsgivares räkning med avseende på vara eller tjänst som anges i 2 § första stycket,

6) visning av ————— av veterinär.
 (Se vidare anvisningarna.) (Se vidare anvisningarna.)

49 §.

Överstiger ingående ————— överskjutande beloppet.

Understiger skillnaden mellan ingående skatt och utgående skatt 1 000 kronor, återbetalar länsstyrelsen *beloppet endast när skillnaden icke kan avdragas eller kvittas enligt 17 § tredje stycket.* Understiger skillnaden mellan ingående skatt och utgående skatt 1 000 kronor, återbetalar länsstyrelsen *skillnadsbeloppet när det icke kan avdragas eller kvittas enligt 17 § fjärde stycket. Föreligger särskilda skäl, kan länsstyrelsen även i annat fall besluta om återbetalning av belopp under 1 000 kronor.*

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

Skattskyldig som ————— ingående skatt.
 Överstiger skatt ————— överskjutande beloppet.
 Den som ————— för mycket.
 Vid återbetalning ————— restavgift avräknas.
 Fordran på ————— eller utmätas.
 I övrigt ————— av mervärdeskatt.

Anvisningar

till 2 §.

3. Den som i egenskap av ombud förmedlar *skattepliktig* vara eller tjänst är skattskyldig om han upp- bär likviden för varan eller tjänsten, exempelvis såsom kommissionär vid försäljning i kommission.

Vid försäljning —————

4. Som export räknas bl. a. om- sättning av vara eller tjänst på far- tyg och luftfartyg i utrikestrafik samt omsättning som innebär för- säljning eller uttag av vara eller till- handahållande av tjänst till eller för bruk på sådant fartyg eller luftfar- tyg. Vidare räknas exempelvis arki- tektarbete som avser anläggning utom landet till export.

3. Den som i egenskap av ombud förmedlar vara eller tjänst *som an- ges i 2 § första stycket* är skattskyl- dig om han upp- bär likviden för va- ran eller tjänsten, exempelvis såsom kommissionär vid försäljning i kom- mission.

för auktionsförrättare.

4. Som export räknas bl. a. om- sättning av vara eller tjänst på far- tyg och luftfartyg i utrikestrafik samt omsättning som innebär för- säljning eller uttag av vara eller till- handahållande av tjänst till eller för bruk på sådant fartyg eller luftfar- tyg. *Som export räknas även varu- försäljning inom landet, när direkt utförsel av varan för köparens räk- ning skall ombesörjas av speditör el- ler fraktförare som anlitas av sälja- ren eller köparen. Motsvarande gäl- ler i fråga om varuförsäljning inom landet till utländsk företagare som hämtar varan här i landet för direkt utförsel med eget transportmedel, om varan är avsedd för verksamhet som företagaren bedriver i utlandet.* Vidare räknas exempelvis arkitekt- arbete som avser anläggning utom landet till export.

till 9 §.

Omsättning av mark är skattefri.

Omsättning av mark är skattefri. *Omsättes mark som utgör lagertill- gång i byggnadsrörelse och som i sådan rörelse tillförts värde genom skattepliktig tjänst, skall dock värde som därigenom tillförts marken an- ses som omsättning av skattepliktig tjänst.*

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

till 10 §.

Tjänst under ————— är skattefri.

Med tillverkning på beställning avses förfärdigande av vara av material som huvudsakligen tillhandahålles av beställaren.

Som skattepliktig uthyrning ——— eller liknande.

Med servering ————— eller plats.

Som skattepliktig anses ——— andra lokaler.

Till skattepliktig ————— eller anläggning.

Tjänst som ————— som transporttjänst.

Med annonsering ————— s. k. ljustidning.

till 11 §.

Undantaget under ————— skattepliktig transporttjänst.

Med transport ————— tillfälligt transportuppdrag.

Undantaget under 3 för tjänst för utländsk uppdragsgivares räkning gäller endast när tjänsten har avseende på verksamhet som uppdragsgivaren bedriver och som skulle ha medfört skattskyldighet till mervärdeskatt, om den bedrivits här i landet.

till 14 §.

I beskattningsvärdet ————— än mervärdeskatt.

Med vederlag ————— liknande handling.

Vid beräkning ————— av kundväxel.

Vid omsättning ————— jämförlig omsättning.

Varas saluvärde ————— i kommunalskattelagen.

Försäljning av vara i förening med varans inmontering i fastighet anses i sin helhet som varuförsäljning, när vederlaget till minst 80 procent utgör ersättning för varan. Vid sådan försäljning utgöres beskattningsvärdet således av vederlaget för både vara och inmontering.

Vid sådan försäljning av vara i förening med varans inmontering i fastighet som ej utgör byggnads- eller anläggningsentreprenad och ej ingår såsom ett led i sådan entreprenad, exempelvis försäljning i förening med inmontering av enbart spis eller kylskåp, utgöres beskattningsvärdet av hela vederlaget. Uttages särskild ersättning för inmonteringen, bestämmes beskattningsvärdet för denna del av vederlaget enligt vad som gäller för tjänst som avser fastighet.

Vid skattepliktig omsättning av inventarium eller annan tillgång som tillhör verksamhet utgöres beskattningsvärdet alltid av vederlaget eller saluvärdet eller, i fråga om

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

monteringsfärdigt hus, 60 procent av vederlaget eller saluvärdet.

Utgår gemensamt — — — — — skälig grund.

Vid försäljning av byggnad och mark bestämmes det på byggnaden belöpande vederlaget, varav beskattningsvärdet utgör 60 procent, till skillnaden mellan hela vederlaget och saluvärdet av marken vid försäljningstillfället. Uttages del av byggnad bestämmes beskattningsvärdet till skälig del av beräknat saluvärde för hela byggnaden.

Vid försäljning av byggnad anses särskild ersättning för tjänst som avses i 10 § 5 som vederlag för sådan tjänst.

Vid försäljning av byggnad och mark bestämmes det på byggnaden belöpande vederlaget till skillnaden mellan hela vederlaget minskat med särskild ersättning för tjänst som avses i 10 § 5 och saluvärdet av marken vid försäljningstillfället. Ingår i saluvärdet av marken värde som enligt anvisningarna till 9 § skall anses som omsättning av skattepliktig tjänst, bestämmes beskattningsvärdet härför enligt 14 § andra stycket. Motsvarande gäller vid annan omsättning av mark som utgör lagertillgång i byggnadsrörelse. Uttages del av byggnad bestämmes beskattningsvärdet till skälig del av beräknat saluvärde för hela byggnaden. Vad nu sagts gäller även i fråga om sådant värde som avses i anvisningarna till 9 §, när mark uttages för att delvis användas för annat ändamål än för stadigvarande bruk i byggnadsrörelsen.

Med monteringsfärdigt — — — — — sätt färdigmonterat.

till 16 §.

Faktura eller motsvarande handling skall utöver beskattningsvärde och skattebelopp innehålla uppgift om kundens namn och adress eller annan för kundens identifiering godtagbar angivelse, transaktionens art samt platsen för varas mottagande.

Faktura eller motsvarande handling skall utöver beskattningsvärde och skattebelopp innehålla uppgift om utställarens och mottagarens namn och adress eller annan för identifieringen godtagbar angivelse, transaktionens art samt platsen för varas mottagande.

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 1970.

2) Förslag
till
Förordning
om ändring i förordningen (1960: 396) om frihet från införselavgift
i vissa fall

Härigenom förordnas, att 1 § förordningen (1960: 396) om frihet från införselavgift i vissa fall skall ha nedan angivna lydelse.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

1 §.

Införes vara till riket under sådana omständigheter vilka för tullpliktig vara medföra rätt till tullfrihet enligt 4 §, 6 § 1 mom. eller 8—12 §§ *tulltaxeförordningen*, skall icke heller utgå skatt eller annan avgift som på grund av införseln eljest skolat erläggas till tullverket.

Vad i första stycket sägs skall i fall som avses i 6 § 1 mom. tulltaxeförordningen gälla endast om varan återinföres av den som utfört densamma.

Införes vara till riket under sådana omständigheter vilka för tullpliktig vara medföra rätt till tullfrihet enligt 4 §, 6 § 1 mom. eller 8—12 §§ *tulltaxeringsförordningen*, skall, *i den mån Konungen förordnar därom*, icke heller utgå skatt eller annan avgift som på grund av införseln eljest skolat erläggas till tullverket.

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 1970.

3) Förslag
till
Förordning
om ändring i förordningen (1929: 307) angående tullrestitution

Härigenom förordnas, att 2 och 9 §§ förordningen (1929: 307) angående tullrestitution skall ha nedan angivna lydelse.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

2 §.¹

Näringsidkare äger att vid utförsel av här i riket framställd, reparerad, bearbetad, kompletterad eller emballerad vara, för vars framställning, reparation, bearbetning, komplettering eller emballering använts av honom från utlandet införda materialier eller andra artiklar, åtnjuta restitution av tull (allmän industrirestitution) för en motsvarande myckenhet materialier eller andra artiklar av samma slag, vilka inom två år före utförseln av honom införts från utlandet. Har vara införts för att repareras, bearbetas, kompletteras eller emballeras, skall, då näringsidkaren återutför sålunda behandlad vara, jämväl denna hänföras till artiklar som nyss sagts. Rätt till allmän industrirestitution gäller *jämväl i avseende å* artiklar, som gått förlorade vid arbetets utförande.

Näringsidkare äger att vid utförsel av här i riket framställd, reparerad, bearbetad, kompletterad eller emballerad vara, för vars framställning, reparation, bearbetning, komplettering eller emballering använts av honom från utlandet införda materialier eller andra artiklar, åtnjuta restitution av tull (allmän industrirestitution) för en motsvarande myckenhet materialier eller andra artiklar av samma slag, vilka inom två år före utförseln av honom införts från utlandet. Har vara införts för att repareras, bearbetas, kompletteras eller emballeras, skall, då näringsidkaren återutför sålunda behandlad vara, jämväl denna hänföras till artiklar som nyss sagts. Rätt till allmän industrirestitution gäller *även för* artiklar, som gått förlorade vid arbetets utförande *samt för sådana delar och tillbehör till exportvaror framställda av näringsidkaren, som utföras i oförändrat skick till annan än producenten eller den tidigare säljaren eller ombud för någon av dem.*

9 §.²

Vill den, _____ ställa säkerhet.

Har rätten till tullrestitution förfallit, skall tullbeloppet inbetalas

Har rätten till tullrestitution förfallit, skall tullbeloppet inbetalas

¹ Senaste lydelse se 1960: 394.

² Senaste lydelse se 1964: 257.

(Nuvarande lydelse)

tillika med sex procent årlig ränta därå, räknad från införseln. Angående tullverkets rätt att av den ställda säkerheten göra sig betäckt för sagda belopp jämte ränta skall i tillämpliga delar gälla vad eljest om sådan rätt är föreskrivet.

(Föreslagen lydelse)

jämte ränta på detta, räknad från införseln efter räntesats som Konungen fastställer. Angående tullverkets rätt att av den ställda säkerheten göra sig betäckt för sagda belopp jämte ränta skall i tillämpliga delar gälla vad eljest om sådan rätt är föreskrivet.

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 1970.

Beträffande motiveringen för förslagen hänvisar utskottet till propositionen.

Motionerna

Yrkanden med anledning av prop. 1970: 123

1) de likalydande motionerna I: 1183 av herr *Stefanson m. fl.* och II: 1390 av herr *Rimås m. fl.*, vari hemställdts,

att riksdagen beslutar att dentaltekniska arbeten (tandproteser samt individuellt avpassade apparater för ortodontiska, käkortopediska och käkirurgiska behandlingar) undantas från mervärdeskatteplikt, samt att bevillningsutskottet utformar erforderlig författningstext;

2) de likalydande motionerna I: 1191 av herr *Österdahl m. fl.* och II: 1398 av herr *Börjesson* i Glömminge *m. fl.*, vari hemställdts,

att riksdagen beslutar att transport av registrerade personbilar och motorcyklar som befordras i samband med avtal om passagerares befordran, s. k. bilpollettering, undantas från skatteplikt till mervärdeskatt samt att vederbörande utskott utarbetar erforderlig författningstext härför;

3) de likalydande motionerna I: 1212 av herr *Hansson* och II: 1419 av herr *Johansson* i Skärstad *m. fl.*, vari hemställdts,

att riksdagen beslutar, att tredje stycket av anvisningarna till 7 § förordningen om mervärdeskatt erhåller följande ändrade lydelse:

Handling eller annat föremål som utgör bevis om andel, fordran eller annan rättighet anses icke som vara, då fråga uppenbarligen är om själva rättigheten. Frimärke anses ej som vara.

Yrkanden med anledning av prop. 1970: 70

4) motionen II: 1228 av herr *Wiklund* i Stockholm, vari hemställdts,

a) att riksdagen i anslutning till proposition nr 70 beslutar medge befrielse från plikten att erlägga mervärdeskatt vid försäljning i Sverige av jul- och nyårskort utgivna av UNICEF till förmån för dess verksamhet, samt

b) att bevillningsutskottet utarbetar erforderlig författningstext.

Yrkanden vid riksdagens början

5) de likalydande motionerna I: 101 av herrar *Tistad* och *Ernulf* samt II: 167 av herr *Andersson* i Örebro *m. fl.*, vari hemställts,

att riksdagen beslutar att 8 § förordningen om mervärdeskatt tillförs en ny punkt av följande lydelse:

landproteser samt individuellt avpassade apparater för ortodontiska, käk-ortopediska och käkkirurgiska behandlingar;

6) de likalydande motionerna I: 152 av herr *Johan Olsson m. fl.* samt II: 169 av herrar *Eriksson* i Bäckmora och *Börjesson* i Falköping, vari hemställts,

att riksdagen beslutar, att i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om utredning i syfte att uppnå en gemensam sista inlämningsdag för mervärdeskatte-deklarationen i februari månad och den allmänna självdeklarationen;

7) de likalydande motionerna I: 224 av herr *Tistad* och II: 256 av herr *Andersson* i Örebro, vari hemställts,

att riksdagen beslutar, att 8 § förordningen om mervärdeskatt skall tillföras en ny punkt av följande lydelse:

frimärken;

8) de likalydande motionerna I: 789 av herrar *Stefanson* och *Ernulf* samt II: 566 (jfr II: 558) av herr *Ericsson* i Åtvidaberg *m. fl.*, vari hemställts,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställer om utredning och förslag till ändring i förordningen om mervärdeskatt, innebärande att skattskyldighet skall gälla för offentlig myndighet och affärsdrivande verk, som till annan tillhandahåller skattepliktiga varor och tjänster;

9) de likalydande motionerna I: 794 av herr *Svanström* och II: 929 av herr *Stridsman*, vari hemställts,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t uttalar att mervärdeskatt på fiskekort skall borttagas;

10) motionen II: 918 av fru *Nilsson*, vari hemställts,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t begär att 49 § första stycket förordningen om mervärdeskatt får följande lydelse: "Överstiger ingående avdragsgill skatt enligt deklaration den utgående skatten med minst 500 kronor återbetalar länsstyrelsen det överskjutande beloppet";

11) motionen II: 928 av herr *Sterne m. fl.*, vari hemställts,

att riksdagen beslutar att hos Kungl. Maj:t hemställa om förslag till sådan ändring av förordningen om mervärdeskatt att de tjänster som kommunförbundets databolag tillhandahåller kommunerna undantas från skatteplikt.

Skrivelser

Med anledning av prop. 1970: 123 har till utskottet ingivits skrivelser från Sveriges frimärkshandlarförbund, Svenska byggnadsentreprenörförbundet och Sveriges järnhandlareförbund.

Motivering

I: 101 och II: 167

Enligt förordningen om mervärdeskatt omfattas tandläkartjänster inte av skatteplikt. Arbeten som utförs av dentallaboratorier är däremot skattepliktiga.

Motsvarande olikhet i skattehänseende förelåg beträffande den allmänna varuskatten. Den leder till att dentaltekniska arbeten, som utförs av en tandläkare eller av en tekniker anställd hos en tandläkare, blir skattefria. Om en tandläkare låter utföra samma arbeten hos ett fristående dentallaboratorium, måste laboratoriet påföra honom skatt för arbetena. Å andra sidan har laboratoriet avdragsrätt för ingående skatt, vilket tandläkaren inte har. Därigenom reduceras skillnaden i skattebelastning. Reduktionen är dock tämligen obetydlig. I dentallaboratoriernas produktion ingår nämligen arbetskostnad med i genomsnitt ej mindre än 65 procent, medan materialkostnaderna endast motsvarar 8 procent.

Den större skattebelastningen på tandtekniska arbeten som utförs på beställning hos fristående laboratorier utgör självfallet från konkurrenssynpunkt en belastning för dentallaboratorierna. Denna bristande konkurrensneutralitet hos beskattningen gynnar tandläkare som anställt egna tekniker och motverkar en rationell arbetsfördelning på det ifrågavarande området. Tandläkare, som inte har tillräckligt arbete för en egen tekniker, har med nuvarande skattebestämmelser funnit det vara lönande att anställa en tekniker gemensamt med en eller två andra tandläkare i samma situation. Inom fackkretsar anses allmänt att fristående dentallaboratorier, som vart och ett betjänar ett större antal tandläkare, under samma konkurrensbetingelser har bättre förutsättningar än den enskilde tandläkaren att genom användande av specialiserad personal tillgodose de kvalitetsmässiga kraven inom hela det dentaltekniska området. Med detta för ögonen arbetar dentallaboratoriernas branschorganisation hårt för en strukturrationalisering inom branschen. De nuvarande förhållandena i fråga om mervärdeskatten verkar emellertid starkt bromsande på dessa strävanden.

I Danmark och Norge har från skatteplikt undantagits tandproteser m. m.

När det gäller en omsättningsskatt av generell karaktär som mervärdeskatten är det angeläget att så långt möjligt begränsa undantagen från skatteplikt och skattskyldighet. "Undantag föder nya undantag", har det

ofta sagts. Om ett undantag — dit hör även tandläkartjänster även om de formellt ej framstår som sådana — visar sig ha ogynnsamma effekter på angränsande områden bör man därför i första hand överväga att avskaffa undantaget. I fråga om tandläkartjänster är detta inte möjligt. Att fördyra tandvården genom att belägga kostnaden därför med mervärdeskatt är olämpligt av sociala skäl. Om man inte vill låta den rådande orättvisan bestå, måste man gå en annan väg och söka finna en bättre avgränsning av det redan gällande undantaget. Att skapa något nytt undantag är det inte fråga om.

I: 152 och II: 169

Enligt förordningen om mervärdeskatt skall alla skattskyldiga lämna deklaration senast den femte i andra månaden efter utgången av den redovisningsperiod, som deklarationen avser. När redovisningsperioden slutar vid årsskiftet skall deklarationen sålunda vara lämnad den 5 februari o. s. v. Endast om synnerliga skäl föreligger kan den som är deklarationskyldig få tillstånd att lämna deklarationen senare.

Redovisningsperioden kan omfatta en, två, fyra, sex eller tolv kalendermånader. Årets sista redovisningsperiod avslutas emellertid alltid vid årsskiftet. Detta innebär att det ojämförligt största antalet deklarationer lämnas vid deklarationstillfället i februari, då i princip alla som är skyldiga att deklarerera för mervärdeskatt lämnar deklarationen.

Något senare, senast den 15 februari, skall flertalet inkomsttagare ha lämnat sin allmänna självdeklaration för inkomst och förmögenhet. Bokföringsuppgifter och andra uppgifter som ligger till grund för deklarationerna är delvis desamma i de bägge fallen. Då deklarationen för mervärdeskatt skall lämnas tidigare än allmänna självdeklarationen uppstår emellertid ofta svårigheter för de deklarationsskyldiga att samordna arbetet. Inte minst för dem som anlitar utomstående expertis och medhjälpare för sin bokföring och för att upprätta deklaration kan det nuvarande systemet föra betydande merkostnader med sig. Särskilt för mindre företagare inom industri och hantverk, jordbruk och andra näringar, som bara deklarerar för mervärdeskatten en gång om året, innebär den nuvarande ordningen därmed stora olägenheter, men problemen är givetvis delvis desamma för personer och företag, som lämnar mervärdeskattedeklaration flera gånger om året. Det är därför önskvärt att bestämmelserna ändras så att de bägge deklarationerna kan lämnas vid samma tidpunkt.

I: 224 och II: 256

Enligt förordningen om mervärdeskatt föreligger skatteplikt för frimärken endast då fråga uppenbarligen är om samlarobjekt.

I enlighet härmed utgår ingen mervärdeskatt för kuranta ostämplade frimärken som säljs av postverket eller postverkets filateliavdelning. Mer-

värdeskatt utgår ej heller vid byten eller auktionsförsäljning som sker i en filatelistförenings regi, då verksamheten är öppen endast för medlemmar inom föreningen eller i föreningar anslutna till samma huvudorganisation. Däremot utgår mervärdeskatt vid omsättning inom den yrkesmässiga frimärkshandeln av nya eller begagnade svenska eller utländska frimärken. Mervärdeskatt utgår också vid införsel till landet av samlarfrimärken. Detta gäller även införsel till privatpersoner. Vid byte av frimärken mellan samlare i Sverige och utlandet skall således utgå mervärdeskatt för de frimärken som den i Sverige bosatte samlaren byter till sig.

Ett effektivt uttagande av mervärdeskatt vid import torde vara en närmast omöjlig uppgift. Importen sker i stor utsträckning i brevfrösendelser. Ett brev från utlandet får kontrolleras av tullverket endast om det i avsändningslandet försetts med grön tulletikett — och det finns anledning misstänka, att ett brev som saknar sådan etikett — och det gör flertalet — har tull- eller skattepliktigt innehåll, måste adressaten anmodas att själv öppna brevet i närvaro av en postfunktionär. Det säger sig självt att brevfrösendelser från utlandet under sådana förhållanden kontrolleras endast i mycket ringa omfattning.

Enligt gällande bestämmelser är icke yrkesmässig omsättning av samlarfrimärken inom landet fritagen från mervärdeskatt. Inom den reguljära frimärkshandeln är man emellertid medveten om att många samlare som bisyssla driver handel med frimärken av sådan omfattning att verksamheten måste betecknas som yrkesmässig.

Den seriöst arbetande fackhandeln i frimärksbranschen består av ett åttiotal företag, varav något femtiotal med öppna butiker. Handeln är så gott som helt specialiserad på frimärken och frimärksutensilier. Den sammanlagda frimärksförsäljningen till privatsamlare genom fackhandeln torde röra sig om ca 8 milj. kr. om året. I annan detaljhandel förekommer frimärken praktiskt taget enbart i form av billiga urvalspaket, som säljs i varuhus och tobaksaffärer samt hos bok- och pappershandlare till ett sammanlagt belopp av mellan 1/2 och 1 milj. kr. om året.

Enligt uppskattning svarar den reguljära handeln för ungefär en fjärdedel av detaljhandeln med frimärken för samlarändamål. I stort sett blir endast denna fjärdedel beskattad. Hälften av den totala omsättningen — samlarnas egen och postverkets filatelistiska försäljning — är legalt undantagen från beskattning. Den återstående fjärdedelen undgår med orätt mervärdeskatten fränsett de importsändningar som fastnar i tullkontrollen.

Det råder allmän enighet om att undantagen från den generella mervärdeskatten bör begränsas så mycket som möjligt. I enlighet med denna uppfattning borde man i fråga om samlarfrimärken i första hand överväga en effektivare övervakning av den del av omsättningen som med orätt undgår beskattning. Främst gäller detta införsel från utlandet. Det har emellertid klargjorts — bl. a. genom en uppgift som generaltullstyrelsen lämnat

riksskattenämnden — att importbeskattningen inte kan göras effektiv med en insats som motsvarar skatteutfallet. Om man vill råda bot på de olägenheter som nu är förenade med beskattningen av samlarfrimärken, synes enda möjligheten vara att fritaga sådana objekt från skatteplikt. Visserligen skulle därav följa vissa praktiska svårigheter, men dessa torde inte vara värre än att de kan bemästras.

I: 789 och II: 566 (jfr II: 558)

I motionerna I: 789 och II: 566 hänvisas till motiveringen i motionerna I: 757 och II: 558, där i fråga om skattskyldigheten till mervärdeskatt för offentlig verksamhet anfördes följande.

Affärsdrivande verk är enligt huvudregeln inte skattskyldiga för mervärdeskatt. Deras verksamhet anses inte yrkesmässig i mervärdeskatteförordningens betydelse. Dock kan Kungl. Maj:t då särskilda skäl föreligger förordna om skattskyldighet för viss statlig verksamhet. Bakom denna undantagsbestämmelse ligger en önskan om att kunna göra viss statlig verksamhet mervärdeskatteskyldig, så att man skall kunna dra av kostnader för ingående mervärdeskatt. Man vill således kunna skapa konkurrenslikhet i de fall där den statliga verksamheten annars skulle missgynnas.

Huvudregeln bör vara, att offentlig verksamhet är skattskyldig. Genom utfärdade författningar har skattebefrielsen ingen konkurrenssnedvridande effekt vid statlig upphandling. Kvar står dock åtskilliga problem, bl. a. i fråga om skattens verkan vid kommunal upphandling från statliga leverantörer samt i fråga om skattskyldigheten för vissa tjänster, samt givetvis också vid försäljning från statliga leverantörer till enskilda.

Givetvis uppstår, som bevillningsutskottet påpekat i sitt betänkande 1969: 25, vissa problem, om all offentlig verksamhet blir skattskyldig. Det gäller t. ex. tjänster som olika kommunala organ utför åt varandra. Sådana problem bör dock kunna undvikas. Hela frågan bör utredas och förslag föreläggas riksdagen.

I: 794 och II: 929

Riksskattenämnden har beslutat att mervärdeskatt skall utlagas på fiskekort. Den börda som fiskeföreningarna härigenom pålægges är ganska kännbar. Den höjning av priset på fiskekort som en mervärdeskattebeläggning innebär verkar hämmande på försäljning av fiskekort. De besvär som handhavandet av skattens upptagande för med sig kan tänkas minska föreningarnas benägenhet att försälja fiskekort. Det kan nämnas att omkring 75 procent av kortfiskeområdena i dag är i enskild ägo och i regel förvaltas av fiskevårdsföreningar med relativt blygsam ekonomi.

Det synes inte rimligt att den utbredda fritidsaktivitet som fisket utgör motverkas genom en beskattning av detta slag och därför bör mervärdeskatten på fiskekort tas bort.

II: 918

I förordningen om mervärdeskatt är föreskrivet att om ingående avdragsgill skatt enligt deklaration överstiger den utgående skatten med minst 1 000 kronor återbetalar länsstyrelsen det överskjutande beloppet.

Är beloppet mindre får det överföras och avräknas i nästpåföljande deklaration.

Gränsen på 1 000 kronor framstår för många småföretagare, däribland jordbrukare, som oskäligt hög. Även om den administrativa belastningen skulle bli något större vid en gräns av 500 kronor är detta belopp att föredra.

II: 928

På initiativ av dåvarande Svenska stadsförbundet och genom samverkan, även ekonomiskt, av ett drygt 60-tal kommuner startades 1965 en datacentral med uppgift att bedriva databehandlingsverksamhet för kommuner. Datacentralen, som etablerades som en integrerad del av dåvarande stadsförbundets organisation och verksamhet, syftade till att tillgodose en redan tidigare klart dokumenterad stark och utbredd önskan hos många kommuner att skapa sådana möjligheter att utnyttja den automatiska databehandlingens teknik, som det stora flertalet kommuner av ekonomiska och personella skäl saknade förutsättningar att var för sig åstadkomma. Den helt övervägande delen av landets kommuner hade icke — och har alltså icke — tillräckligt ekonomiskt och personellt underlag för att var och en för sig mobilisera de resurser och uppbringa den ADB-personal som automatisk databehandling i egen regi skulle kräva. Det bedömdes också vara ytterst irrationellt att — även då möjligheter hade förelegat att anskaffa egen datacentral — på en mängd platser parallellt bedriva bl. a. systemutveckling och programmeringsarbete.

Vid samgåendet mellan Stadsförbundet och Svenska kommunförbundet den 1 juli 1968 överfördes datacentralens verksamhet med bibehållande av inriktning och målsättning till ett av det nybildade Svenska kommunförbundet helägt företag, benämnt Kommun-Data AB.

De kommuner vilka regelmässigt anlitar alla eller flertalet av datacentralens tjänster har efter starten kontinuerligt ökat och uppgår för närvarande till 120. Dessutom anlitas centralen av ytterligare ett stort antal kommuner för databehandling av vissa bestämda rutiner, exempelvis utbetalning av allmänna barnbidrag och bostadstillägg. Bland andra datatjänster som utförs åt kommunerna kan nämnas ekonomisk redovisning, personalregistrering och löneberäkning för kommunalanställd personal enligt såväl kommunala som statliga avtal, debitering av olika slags förbrukningsavgifter, stadsmättningsberäkningar och trafikprognoser. Utöver de rutiner som redan är i produktiv drift är ett flertal under utveckling, exempelvis för socialregistrering, brandsyn m. m.

I ett avseende föreligger emellertid en väsentlig skillnad i villkoren för det fåtal stora kommuner som har resurser att i egen regi ombesörja den automatiska databehandlingen och det stora antalet övriga kommuner, bland dem många relativt små, vilka anlitar Kommunförbundets databolag. Denna skillnad är betingad av föreskrifterna i förordningen om mervärdeskatt, vilken från och med den 1 januari 1969 äger tillämpning även på automatisk databehandling. I anvisningarna till 2 § anges att verksamhet som staten eller kommun bedriver för att uteslutande tillgodose eget behov räknas som yrkesmässig endast när den drivs i bolagsform eller liknande. Detta gäller även vid ekonomiskt samgående mellan staten och kommun eller mellan kommuner för verksamhet som avser visst gemensamt ändamål.

Bestämmelserna innebär att den vid förbundets databolag bedrivna verksamheten sedan den 1 januari 1969 är belagd med mervärdeskatt, som kommunerna endast i mycket begränsad omfattning kan göra avdrag för. Hitillsvarande redovisning av mervärdeskatten vid datacentralen visar att databehandlingen totalt är 5—6 procent dyrare för kommunerna än om verksamheten inte varit skattebelagd. Fördyringens storlek är givetvis beroende av den procentsats efter vilken mervärdeskatten utgår och kan således komma att öka ytterligare från och med år 1971.

Det måste anses vara otillfredsställande och kan inte heller rimligen ha varit avsikten vid utformningen av förordningen om mervärdeskatt att kommuner, som inte har egna resurser för att klara sin automatiska databehandling, genom ett samgående drabbas av en kostnadsfördyring jämfört med de stora kommunerna. Den orättvisa som ligger i nuvarande förhållanden och som påtalats från åtskilliga håll bör därför med det snaraste elimineras.

II: 1228

Mervärdeskatt skall erläggas för flertalet varor och tjänster.

Bland undantag från plikten att erlägga dylik skatt märks allmän nyhetstidning, medlemsblad och periodisk publikation, som är organ för sammanlutning med huvudsakligt syfte att verka för religiöst, nykterhetsfrämjande, politiskt, idrottsligt eller försvarsfrämjande ändamål eller att företräda handikappade eller arbetshindrade medlemmar. Tydligt sammanhänger dessa undantag med den allmännyttan, som nämnda tryckalsters produktion och utgivning kan anses främja och därtill med det utpräglat humanitära intresse vissa av de organ, som omfattas av skattebefrielsen, företräder och önskar utveckla.

I linje med detta intresse ligger UNICEF:s verksamhet. Till främjande av denna verksamhet säljer Sveriges husmodersföreningars riksförbund av UNICEF varje år utgivna, flerspråkiga och konstnärligt högklassiga jul- och nyårskort, vars användning bl. a. på grund av dessa korts höga kvalitet är spridd över hela världen.

Ovannämnda förbund anses dock vid här ifrågavarande försäljning skyl-

digt att erlægga mervärdeskatt, vilket mot bakgrund av försäljningens ändamål ter sig högst diskutabelt. Enligt uppgift utgår inte mervärdeskatt vid motsvarande försäljning i Österrike. En genomgång av hur därmed förhåller sig i andra stater vore av intresse men har av tidsskäl inte varit möjligt att verkställa.

Alldeles bortsett från förhållandena i andra länder synes det inte överensstämma med vår allmänt u-landsvänliga attityd att plikten att erlægga mervärdeskatt f. n. även omfattar försäljning av UNICEF:s jul- och nyårskort till främjande av nämnda FN-organs verksamhet.

Befrielse från denna plikt — särskilt när mervärdeskatten nu skall höjas — vore därför naturlig och rimlig. En sådan åtgärd skulle givetvis förbindas med villkor att denna inte skulle leda till någon prissänkning. Syftet skulle alltså vara att öka UNICEF:s inkomster.

I: 1183 och II: 1390

Tandvård är liksom läkarvård och sjukvård av sociala skäl undantagen från mervärdeskatt. Genom att skattefriheten för tandvård inte är förenad med rätt till avlyftning av ingående skatt, drabbas tandvård emellertid indirekt av en viss skattebelastning. I de flesta fall fördyrar denna tandvården endast obetydligt. Då tandvården kräver tandprotetiska arbeten uppstår emellertid en betydande fördyring genom mervärdeskatten om tandläkaren beställer arbetena hos ett fristående dentallaboratorium.

Dentaltekniska arbeten som en tandläkare beställer hos ett fristående dentallaboratorium beläggs nämligen med mervärdeskatt, som debiteras tandläkaren och ytterst belastar vederbörande patienter. Om samma arbeten utförs av en av tandläkaren anställd tandtekniker, betraktas de som en del av den tandvård som tandläkaren utför. Skatt utgår därvid endast på det material som använts. Skillnaden är att i förra fallet också arbetskostnaden beskattas. Eftersom denna genomsnittligt sett är mycket högre än materialkostnaden, utgör mervärdeskatten redan i dag en besvärande konkurrensbelastning för dentallaboratorierna. När mervärdeskatten vid årsskiftet höjs till 15 procent kommer skattens konkurrenssnedvridande verkningar att förstärkas avsevärt.

På många håll i landet anlitar folktandvården kommersiella laboratorier i visserligen varierande men sammanlagt betydande omfattning. Detta möjliggör för folktandvården att dimensionera sin egen tandteknikerpersonal efter den genomsnittliga årsvolymen för tandtekniska arbeten. Vid toppbelastning liksom för vissa speciella typer av tandtekniska arbeten anses det i allmänhet rationellt att anlita kommersiella laboratorier. Den ökade skattebelastning på dessa laboratoriers arbeten, som inträder genom den generella mervärdeskattehöjningen, kommer att göra det ekonomiskt motiverat för folktandvårdens huvudmän att bygga ut sin egen tandteknikerorganisation.

Samma konkurrenssnedvridande effekt uppstår gentemot de privatpraktiserande tandläkarna. Skatten kommer i fortsättningen att uppgå till så stora belopp, att den stimulerar tandläkarna att anställa egna tandtekniker för att undgå skattebelastningen. Två, tre eller fyra tandläkare kan gemensamt anställa en tandtekniker. Tendenser härtil har redan börjat göra sig gällande men hittills i viss utsträckning hållits tillbaka av de förhoppningar om en omprövning av skattefrågan som väckts av bevillningsutskottets uttalande i fjol i anledning av väckta motioner (BeU 1969: 25).

Inte minst betänkligt är att dylika tendenser verkar starkt rationaliseringshämmande. Rationaliseringssträvandena motverkas emellertid av den ogynnsamma behandlingen av dentallaboratorierna i mervärdeskattehänseende. Möjligheterna att genomföra en strukturrationalisering, som kräver stora kapitalinvesteringar, minskas väsentligt redan om en begränsad del av den tandtekniska arbetsvolymen undandras de kommersiella laboratorier. Eftersom dentallaboratoriebranschen totalt sett är av jämförelsevis litet omfång i Sverige, är förutsättningarna för en koncentration till större enheter beroende av att varje enhet kan räkna med en hög och jämn arbetstillgång.

I: 1191 och II: 1398

Persontransport är undantagen från mervärdeskatt. Likaså resgodsbefordran. Något undantag från tjänst i form av transport av personbilar och motorcyklar finns inte angivet i § 11. Riksskattenämnden har i sina anvisningar meddelat att transport av dylika fordon för medföljande passagerares räkning är att betrakta såsom skattepliktig tjänst. En sådan tolkning av gällande bestämmelser innebär att områden som saknar landförbindelse, t. ex. öar, kommer att drabbas av ökade mervärdeskattekostnader då fordonen i sådana fall inte kan föras på landsväg. Speciellt hårt drabbar detta områden som ligger relativt långt från fastlandet, exempelvis Öland och allra främst Gotland. Även s. k. bilpollettering från olika delar av landet, exempelvis till och från Norrland, drabbas av mervärdesbeskattningen.

Mellan Gotland och övriga delar av riket transporterades under 1969 genom Gotlandsbolagets försorg över 93 000 bilar samt ett antal motorcyklar. Den av Gotlandsbolaget härför inlevererade mervärdeskatten uppgick till ca 464 000 kronor. Mellan Öland och fastlandet var antalet personbilstransporter ca 392 000 under år 1969. Även vid transport till och från andra öar, exempelvis Visingsö och Ven, utgår givetvis också mervärdeskatt på transport av registrerade fordon.

Enligt från statens järnvägar inhämtade uppgifter transporteras också ett visst antal registrerade bilar genom s. k. bilpollettering på statens järnvägar. 1969 transporterades ungefär 130 bilar i dylik trafik, på vilka det lagts mervärdeskatt som beräknats uppgå till 4 200 kronor. Ett borttagande av mervärdeskatten skulle i dylika fall nedbringa transportkostnaderna för speciellt

norrlänningar men också kunna medverka till ett bättre utnyttjande av järnvägens resurser och minska belastningen och olycksfrekvensen på landsvägarna.

Eftersom här berörda transporter var undantagna från allmän varuskatt kom vid mervärdeskattens fastställande en extra ekonomisk belastning att drabba den bofasta befolkningen liksom den betydande turisttrafiken till och från öarna. Genom den nu föreslagna höjningen av mervärdeskatten kommer ytterligare skattebelastning att drabba inbyggare inom dessa områden vid transport av fordon. En skatt bör till sina verkningar vara neutral, oberoende av var i riket varan beskattas och var i riket medborgarna bor. Medborgare bör när det gäller den statliga beskattningen få en likartad belastning, oberoende av bostadsort. När det gäller beskattningen av transporter av registrerade fordon, som överförs samtidigt med medföljande passagerare, kommer mervärdeskatten att belasta transporten av fordon varje gång fordonet transporteras på annat färdmedel. Den som reser inom landet där det finns vägar, broar eller avgiftsfria färjeleder kan göra detta utan att själva resan som sådan belägges med moms.

Den stora omfattningen av biltransporter på andra färdmedel i samband med medföljande passagerares resa visar vilken stor betydelse bilen har för dessa passagerares fortsatta färd. Bilen har för många blivit ett lika nödvändigt tillbehör som eventuellt medföljande resgods. I en internationell konvention om förenhetligande av vissa regler som gäller befraktning av passagerares resgods till sjöss av den 27 maj 1967 har innebörden av beteckningen resgods också närmare definierats. I artikel 1 punkt d 1) anges följande:

Resgods betyder alla slags föremål som befordras av bortfraktaren i samband med avtal om passagerarbefordran med undantag av

- 1) föremål och fordon som befordras under certe-parti eller konossement;
- 2) föremål eller fordon, om befordringen är underkastad den internationella konventionen om befordran av passagerare och resgods med järnväg;
- 3) levande djur.

Denna konvention har undertecknats av bland annat Sverige, och de definitioner som återfinns där bör vara av betydelse för att belysa innebörden av det i mervärdeskatteförordningen använda begreppet resgodsbefordran.

I: 1212 och II: 1419

Enligt förordningen om mervärdeskatt förstås med vara materiellt ting som icke utgör mark eller byggnad. Bland kompletterande definitioner märks i tredje stycket i anvisningarna till 7 §: "Aktie, obligation, biljett, lottsedel, presentkort och annan jämförlig handling anses som vara endast när handlingen omsättes eller införs som trycksak. Frimärke, sedel och mynt anses som vara när fråga uppenbarligen är om samlarobjekt."

Inskränkningen i skatteplikten för rättighetsbärande handlingar är i hu-

vudsak överförd från motsvarande regler för den allmänna varuskatten, men har i mervärdeskatteförordningen givits annan lydelse. Stadgandets begränsning till tryckta handlingar innebär ett onödigt uteslutande av sådana värdesymboler som spårvägs- och gaspolletter, spel- och rabattjetonger och liknande föremål, för vilka enahanda regler synes rimligen böra gälla. Varje slags handling eller föremål som utgör bevis om andel, fordran eller annan rättighet bör anses som vara endast vid omsättning eller införsel som förfärdigad produkt.

Därav bör följa, att värdesymbolen anses utgöra vara, så snart det symboliserade värdet inte är huvudföremål för en transaktion med densamma. Aktie etc., som omsättes eller införes som antikvariskt objekt eller kuriosaföremål, bör anses utgöra skattepliktig vara. Detta undanskymts i den nuvarande lydelsen av att endast frimärke, sedel och mynt anges som skattepliktiga varor vid omsättning (införsel) som samlarobjekt.

Emellertid framstår den nuvarande särbestämmelsen för just filatelistiska objekt som mycket diskutabel även från en annan utgångspunkt. Propositionen omnämner en förnyad framställning om undantag från skatteplikt för frimärken, en vid flera tillfällen under 1960-talet aktualiserad fråga. Denna gång synes en grundlig och allsidig redovisning av problematiken på området och i synnerhet av beskattningens verkningar ha framlagts. Generaltullstyrelsen, poststyrelsen och riksskattenämnden har också klart förordat ett sådant undantag, låt vara att i sistnämnda remissinstans fungerande ordföranden anmält avvikande mening, biträdd av vederbörande chefs-tjänsteman. Vad dessa anfört synes dock icke ägnat att minska tyngden av de skäl för undantag, varom i övrigt enighet råder.

Det bör uppmärksammas, att här icke är fråga om att i egentlig bemärkelse införa ett nytt undantag. Mervärdeskatten träffar för närvarande endast en mindre del av den totala omsättningen och införseln på frimärksmarknaden. Sannolikheten talar för att den beskattade sektorn vid ökad beskattning kommer att minska relativt och även absolut sett.

Legalt undantagna är i huvudsak all postverkets filatelistiska försäljning och den för frimärkshobbyn till sin omfattning unika, icke yrkesmässiga bytes- och försäljningsverksamheten. Praktiskt taget helt okontrollerbar är dessutom frimärksimport med resande eller i brev försändelser. Det är bekant, att detta utnyttjas i sannolikt betydande omfattning för att undgå beskattning. Vore här en effektiv kontroll möjlig, skulle den troligen medföra kostnader, som i relation till mängden av importfall och det ändock ringa fiskala utbytet inte skulle vara försvarliga.

Den rådande stora olikformigheten i beskattningen på området är inte godtagbar. Att beskattningsmyndigheterna i praktiken saknar möjlighet att tillförsäkra den till mervärdeskatt registrerade handeln den konkurrensneutralitet, som är en bärande tanke i mervärdeskattesystemet, framstår som en betänklig sak. Allvarligt är också, att stora grupper som är vana att i

sina privata frimärkstransaktioner göra skattefria förvärv finner vägarna öppna att undgå skatt även där skatt borde utgå. Det obetydliga statsfinansiella utbytet av skatten på frimärken uppväger inte dessa nackdelar.

Utskottets yttrande

I propositionen föreslås ändringar av i huvudsak teknisk natur i mervärdeskatteförordningen. Flertalet av förslagen innebär liberaliseringar eller tekniska ändringar, som tillmötesgår olika önskemål från näringslivets sida. Vidare behandlas ett par frågor på tullområdet, av vilka en har nära anknytning till mervärdeskatten.

Några väsentliga erinringar har icke framkommit mot förslagen i propositionen, som också tillgodoser ett motionsvis framfört yrkande beträffande återbetalning av skatt. Utskottet, som vid sin granskning av förslagen endast funnit anledning förorda en mindre komplettering, tillstyrker alltså propositionen med denna ändring, som redovisas i det följande.

De motioner som utskottet behandlar i anslutning till propositionen innehåller huvudsakligen frågor som inte berörs i propositionen eller som där redovisas utan att föranleda någon åtgärd. Flertalet motioner utmynnar i yrkanden som riksdagen tidigare avvisat på utskottets förslag.

Skattskyldigheten

Ett av riksdagen tidigare flera gånger behandlat yrkande om skattskyldighet för den offentliga sektorn återkommer i ett utredningsyrkande i motionerna I: 789 och II: 566. Beträffande motiveringen hänvisar motionärerna till motionen II: 558, som emellertid synes bygga på vissa missuppfattningar av gällande bestämmelser. Sålunda görs gällande att affärsdrivande verk inte är skattskyldiga samt att skattskyldighet inte föreligger vid försäljning från statliga leverantörer till enskilda.

Utskottet vill med anledning härav erinra om att undantaget i princip är begränsat till verksamhet som uteslutande avser den offentliga sektorns egna behov under förutsättning att verksamheten inte bedrivs i bolagsform. Alla skattepliktiga varor och tjänster som tillhandahålls enskilda beskattas således på samma sätt oavsett om de kommer från offentliga eller från enskilda företag. Av de invändningar som åberopas i motionerna är utskottet bara berett att vitsorda vad som anförs i fråga om den kommunala upphandlingen. Härvid kan kommunala och i vissa undantagsfall statliga leverantörer få ett skattemässigt försteg som emellertid enligt vad som är känt inte lett till några märkbara konkurrensrubbingar i praktiken. Utskottet finner alltså inte anledning biträda utredningsyrkandet i motionerna I: 789 och II: 566, men anser att frågan om beskattningsreglernas verkningar vid den kommunala upphandlingen bör ägnas fortsatt uppmärksamhet.

Varor och tjänster

I propositionen redovisas olika yrkanden om undantag från skatteplikt, bl. a. beträffande frimärken och tandtekniska arbeten. Departementschefen uttalar med anledning härav att han inte funnit att det i nu nämnda fall anförts nya omständigheter som bör föranleda ändrad inställning till frågorna. Han förklarar sig vara medveten om att bestämmelserna i dessa delar kan ha vissa verkningar i konkurrenshänseende men anser inte att de är av sådan betydelse att ändringar av bestämmelserna är påkallade.

Utskottet kan i princip ansluta sig till detta uttalande och avstyrker i enlighet härmed motionerna I: 224 och II: 256 samt I: 1212 och II: 1419 beträffande undantag för frimärken liksom motionerna I: 101 och II: 167 samt I: 1183 och II: 1390 om undantag för dentaltekniska arbeten.

I de nyssnämnda motionerna I: 224 och II: 256 åberopas till stöd för yrkandet om undantag för frimärken bl. a. att en utländsk frimärkshandlare i sina annonser i svenska facktidskrifter öppet redovisar hur importbeskattningen kan kringgås. Såvitt utskottet kan bedöma måste denna annonsering rubriceras som uppmaning till brott. Annonser av dessa slag är givetvis synnerligen olämpliga och torde, såvitt utskottet kan bedöma, också strida mot gällande bestämmelser i tryckfrihetsförordningen.

Till stöd för yrkandet i motionerna I: 794 och II: 929 om undantag från skatteplikt för fiskekort har motionärerna åberopat att beskattningen hämmar försäljningen av fiskekort och motverkar fritidsfisket.

Motionärernas påstående verkar föga troligt om denna utgift ställs i relation till kostnaderna för utrustning och redskap för fritidsfiske. Enligt utskottets mening framstår det som orimligt att i ett skattesystem, som omfattar praktiskt taget alla nödvändighetsvaror, göra undantag för en detalj som berör fritidsverksamhet. Utskottet avstyrker således bestämt motionerna I: 794 och II: 929.

I motionen II: 1228 yrkas undantag från skatteplikt för UNICEF:s jul- och nyårskort. Till stöd härför åberopas främst organisationens humanitära syfte.

Skattefrihet för dessa kort torde under vissa förutsättningar kunna föreligga inom ramen för gällande bestämmelser, nämligen om de säljande organisationerna inte uppnår en sådan omsättning att redovisningsskyldighet uppkommer. Om korten säljs i den öppna handeln kan av redovisningstekniska skäl något undantag inte komma i fråga. Utskottet är inte berett att förorda någon författningsändring på denna punkt och avstyrker alltså bifall till motionen II: 1228.

I motionen II: 928 yrkas att den verksamhet som kommunförbundets datablag bedriver skall undantas från skatteplikt. Motionärerna hänvisar främst till den kostnadsfördyring som genom beskattningen uppstår för kommunerna.

Utskottet har tidigare i princip tagit ställning till ett liknande spörsmål i samband med mervärdeskattens införande. Frågan gällde då skattefrihet för sparbankernas databolag och utskottet ansåg med hänvisning bl. a. till den avdragsrätt för ingående skatt som bolaget erhöll att övervägande skäl talade mot ett sådant undantag. Inte heller Kungl. Maj:t fann vid sin prövning av frågan skäl föreslå någon ändring, och 1968 års höstriksdag beslutade i enlighet härmed. Då motionärerna i stort sett framför samma principiella synpunkter som företrädarna för sparbankernas intressen, finner utskottet inte skäl frånträda sin tidigare uppfattning i frågan och avstyrker alltså bifall till motionen II: 928.

Mervärdeskattens fördyrande effekt vid transport av personbilar mellan Gotland och fastlandet har tidigare varit föremål för livliga riksdagsdebatter. Frågan gällde då motionsyrkanden om särskilt undantag för sådana transporter mellan fastlandet och öar utan fast landförbindelse. Utskottet avvisade dessa yrkanden med hänvisning främst till att utskottet i princip motsatte sig regionala beskattningsregler. När i huvudsak samma motionärer nu återkommer i motionerna I: 1191 och II: 1398 med ett förslag om att bilar och motorcyklar skall behandlas som resgods, då de befordras i samband med passagerare, finner utskottet detta förslag förtjänt av större uppmärksamhet än förslaget om regionala skatteregler. Befordran av resgods är nu undantagen från skatteplikt. Motionärerna hänvisar till att här avsedda motorfordon bör kunna behandlas som resgods enligt en internationell konvention om förenhetligande av vissa regler som gäller befraktning av passagerares resgods till sjöss, vilken konvention Sverige biträtt. Det kan nämnas att en liknande konvention rörande järnvägstrafiken innehåller i stort sett samma bestämmelse av resgodsbegreppet. I och för sig kan inte konventionstexterna anses innebära någon tolkning av mervärdeskatteförordningens bestämmelser, men samtidigt framstår det enligt utskottets mening som mindre tilltalande att i den inhemska skattelagstiftningen ge resgodsbegreppet en snävare innebörd än den som allmänt tillämpas i den internationella trafiken. Frågan om resgodsbegreppets räckvidd kommer enligt vad utskottet erfarit inom kort att prövas av regeringsrätten i samband med besvär över ett av riksskattenämnden meddelat förhandsbesked i denna fråga. Om härigenom motionernas syfte blir tillgodosett finns ingen anledning att vidta någon författningsändring. Skulle å andra sidan utslaget innebära att den restriktiva tolkning som kommit till uttryck i förhandsbeskedet godkänns, bör enligt utskottets mening frågan omprövas. Utskottet förutsätter att Kungl. Maj:t i så fall framlägger förslag till höstriksdagen om att resgodsbegreppet i mervärdeskatteförordningen bringas i överensstämmelse med definitionerna härav i konventionerna rörande passagerarbefordran till sjöss och per järnväg. Med det anförda anser utskottet sig ha besvarat motionerna I: 1191 och II: 1398.

Byggnader

I fråga om beskattningen av byggnader föreslås i propositionen att byggnadsföretag skall få avdragsrätt för värde som tillförs egen mark och att häremot svarande värde skall räknas in i den skattepliktiga omsättningen. Denna bestämmelse avser främst att underlätta redovisningen för byggnadsföretagen. Vidare föreslås att vid försäljning av byggnad hänsyn skall tas till i värdet ingående tjänster som beskattas enligt 20 %-regeln, d. v. s. i huvudsak projekteringskostnaderna.

Svenska byggnadsentreprenörföreningen har med anledning av dessa förslag i skrivelse till utskottet dels uttalat tvekan huruvida förslagen i propositionen tillgodoser det avsedda syftet i fråga om markarbeten, dels föreslagit den ändringen att hänsyn till projekteringskostnaderna också skall tas vid uttag av byggnad ur rörelse. Föreningen anser det vidare önskvärt att särskilda övergångsbestämmelser införs för att eliminera viss dubbelbeskattning.

Såvitt utskottet kan finna torde författningsförslaget i vad det avser markarbeten helt tillgodose de uttalade önskemålen. Utskottet finner därför inte anledning förorda någon ändring på denna punkt. Vad däremot gäller projekteringskostnaderna delar utskottet föreningens uppfattning att det inte finns anledning att göra någon skillnad mellan försäljning och uttag ur rörelse. Utskottet förordar därför sådan ändring av anvisningarna till 14 § mervärdeskatteförordningen att dessa former av omsättning blir jämställda. Några övergångsbestämmelser anser utskottet inte erforderliga med hänsyn bl. a. till den förhållandevis ringa skattebelastning det här gäller och då förslagen i övrigt innebär att branschens intressen blir tillgodosedda.

Beskattningsvärdets bestämmande

Utskottet hade anledning att i samband med behandlingen av prop. 1970: 7 om höjd mervärdeskatt på vissa varor uppmärksamma den konkurrensnedvridning till järnhandels nackdel som uppkommer vid tillämpning av den s. k. 80—20 %-regeln. Denna regel innebär att försäljning av en vara i förening med inmontering i fastighet beskattas utan någon reducering om priset till minst 80 % utgör ersättning för varan men att 60 %-regeln gäller om monteringskostnaden överstiger 20 % av det sammanlagda priset. Bestämmelsen kunde anses gynna bl. a. elinstallatörerna på järnhandels bekostnad och utskottet förutsatte därför att förslag till ändrade bestämmelser skulle framläggas i den proposition som då hade aviserats om tekniska ändringar av mervärdeskatten. Så har också skett i den föreliggande propositionen, där det föreslås att 80—20 %-regeln ersätts med bestämmelser som innebär att i de avsedda fallen varan beskattas fullt ut, medan inmonteringen behandlas som en reduceringsberättigad tjänst på fastighet. Departementschefen uttalar att om en sådan regel begränsas till att gälla transak-

tioner som avser försäljning av enstaka eller ett fåtal varor av visst slag i förening med varornas inmontering bör det vara möjligt för den centrala beskattningsmyndigheten att avgränsa regelns tillämpningsområde mot vad som är att anse som entreprenader.

Sveriges järnhandlareförbund har i skrivelse till utskottet hävdade att de föreslagna reglerna inte löser problemen för järnhandeln, som enligt förbundets uppgift i inte obetydlig omfattning säljer här avsedda varor i konkurrens med entreprenörer.

Utskottet har övervägt olika möjligheter att tillgodose järnhandelns intressen men därvid funnit det förenat med betydande svårigheter att konstruera regler som medför helt tillfredsställande resultat. Av departementschefens uttalande framgår att de i propositionen föreslagna bestämmelserna i första hand tar sikte på att eliminera svårigheterna för den rena detaljhandeln med fastighetstillbehör. De kvarstående svårigheterna för partiförsäljarna torde inte kunna lösas med mindre man begränsar reduceringsregelns tillämpningsområde i dessa fall till nyproduktionen, vilket å andra sidan kan medföra mindre önskvärda effekter beträffande underhåll och renovering av äldre fastigheter. Utskottet anser emellertid att järnhandelns intressen bäst tillgodoses genom att den centrala beskattningsmyndigheten meddelar anvisningar som med beaktande av riskerna för den påtalade konkurrensnedvridningen såvitt möjligt klargör gränsdragningen mellan försäljningar i samband med entreprenader och andra försäljningar. Transaktionens karaktär bör därvid tillmätas större betydelse än dess omfattning. Utskottet förordar alltså att frågan i första hand får sin lösning genom en sådan tillämpning av bestämmelserna och förutsätter att Kungl. Maj:t följer den fortsatta utvecklingen på detta område och föreslår de ytterligare åtgärder som kan anses påkallade.

Övriga frågor

I propositionen tas också upp frågan om restitution av överskjutande skatt i anslutning till ett yrkande i motionen II: 918 om att beloppsgränsen för restitution skall sänkas från 1 000 till 500 kr. Motionären framhåller att den nuvarande regeln medför att årsredovisande kan få stå ute med ett i förhållande till omsättningen betydande belopp under mer än ett års tid.

Förslaget i propositionen innebär att en årsredovisande får omedelbar restitution oavsett beloppets storlek. Yrkandet i motionen II: 918 är således härigenom helt tillgodosett.

En annan fråga som också i första hand gäller årsredovisande tas upp i motionerna I: 152 och II: 169. Sådan skattskyldig skall avge deklaration senast den 5 februari. Motionärerna föreslår att mervärdeskattedeklaratio-

nen i dessa fall skall få avges inom samma tid som gäller för avlämnande av självdeklaration, alltså normalt senast den 15 februari.

Utskottet vill med anledning härav påpeka att Kungl. Maj:t på framställning av lantbrukets skattedelegation medgivit att årsredovisande, som driver jordbruk eller skogsbruk, avgivit deklaration för år 1969 senast den 16 februari 1970. Motionärernas önskemål har således i huvudsak beaktats vid det hittills enda tillfället för avlämnande av årsdeklaration. Den påkallade ändringen kan meddelas i administrativ väg och utskottet förutsätter att frågan tas upp till förnyad prövning i samband med årsredovisningen för 1970. Skulle de skäl som motiverade det redan meddelade beslutet då befinnas äga fortsatt giltighet, förutsätter utskottet att Kungl. Maj:t vid lämpligt tillfälle föreslår att ändrade bestämmelser för deklarationsavlämnandet intas i mervärdeskatteförordningen. Därmed anser utskottet yrkandet i motionerna I: 152 och II: 169 vara besvarat.

I fråga om de delar av propositionen som utskottet inte tagit upp till särskild behandling har utskottet inte funnit anledning till erinran.

Utskottets hemställan

Med hänvisning till det anförda hemställer utskottet

A) att riksdagen med anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 123, i vad den hänvisats till bevillningsutskottet, antar vid propositionen fogade förslag till

1) förordning om ändring i förordningen (1968: 430) om mervärdeskatt med den ändringen att anvisningarna till 14 § erhåller följande såsom *utskottets förslag* betecknade lydelse:

(Kungl. Maj:ts förslag)

(Utskottets förslag)

Anvisningar

till 14 §.

I beskattningsvärdet ————— än mervärdeskatt.

Med vederlag ————— liknande handling.

Vid beräkning ————— av kundväxel.

Vid omsättning ————— jämförlig omsättning.

Varas saluvärde ————— i kommunalskattelagen.

Vid sådan ————— avser fastighet.

Vid skattepliktig ————— eller saluvärdet.

Utgår gemensamt ————— skälig grund.

(Kungl. Maj:ts förslag)

Vid försäljning av byggnad anses särskild ersättning för tjänst som avses i 10 § 5 som vederlag för sådan tjänst.

Vid försäljning av byggnad och mark bestämmes det på byggnaden belöpande vederlaget till skillnaden mellan hela vederlaget minskat med särskild ersättning för tjänst som avses i 10 § 5 och saluvärdet av marken vid försäljningstillfället. Ingår i saluvärdet av marken värde som enligt anvisningarna till 9 § skall anses som omsättning av skattepliktig tjänst, bestämmes beskattningsvärdet härför enligt 14 § andra stycket. Motsvarande gäller vid annan omsättning av mark som utgör lagertillgång i byggnadsrörelse. Uttages del av byggnad bestämmes beskattningsvärdet till skälig del av beräknat saluvärde för hela byggnaden. Vad nu sagts gäller även i fråga om sådant värde som avses i anvisningarna till 9 §, när mark uttages för att delvis användas för annat ändamål än för stadigvarande bruk i byggnadsrörelsen.

Med monteringsfärdigt — — — — — sätt färdigmonterat.

(Utskottets förslag)

Vid omsättning av byggnad anses särskild ersättning för tjänst som avses i 10 § 5 som vederlag för sådan tjänst.

Vid försäljning av byggnad och mark bestämmes det på byggnaden belöpande vederlaget till skillnaden mellan hela vederlaget minskat med särskild ersättning för tjänst som avses i 10 § 5 och saluvärdet av marken vid försäljningstillfället. Ingår i saluvärdet av marken värde som enligt anvisningarna till 9 § skall anses som omsättning av skattepliktig tjänst, bestämmes beskattningsvärdet härför enligt 14 § andra stycket. Motsvarande gäller vid annan omsättning av byggnad eller mark som utgör lagertillgång i byggnadsrörelse. Uttages del av byggnad bestämmes beskattningsvärdet till skälig del av beräknat saluvärde för hela byggnaden. Vad nu sagts gäller även i fråga om sådant värde som avses i anvisningarna till 9 §, när mark uttages för att delvis användas för annat ändamål än för stadigvarande bruk i byggnadsrörelsen.

2) förordning om ändring i förordningen (1960:396) om frihet från införselavgift i vissa fall,

3) förordning om ändring i förordningen (1929:307) angående tullrestitution;

B) att riksdagen avslår följande motioner, nämligen

1) I: 101 och II: 167,

2) I: 152 och II: 169,

3) I: 224 och II: 256,

4) I: 789 och II: 566,

5) I: 794 och II: 929,

6) I: 1183 och II: 1390,

7) I: 1191 och II: 1398,

- 8) I: 1212 och II: 1419,
 9) I: 918,
 10) II: 928,
 11) II: 1228,
 i den mån de inte kan anses besvarade genom vad utskottet ovan anfört.

Stockholm den 12 maj 1970

På bevillningsutskottets vägnar:

JOHN ERICSSON

Närvarande

från första kammaren: herr John Ericsson (s), fröken Ranmark (s), herrar Tistad (fp), Yngve Nilsson* (m), Sundin* (cp), Wirmark (s), Gösta Jacobsson (m), Paul Jansson (s), Arne Pettersson (s) och Österdahl (fp); samt

från andra kammaren: herrar Brandt (s), Engkvist* (s), fru Holmqvist* (s), herrar Kristenson (s), Carlstein (s), Nyström (s), Eriksson i Bäckmora (cp), Enarsson* (m), Sundkvist (cp) och Ahlmark (fp).

* Ej närvarande vid betänkandets justering.

Reservationer

Skattskyldighet för stat och kommun

1) av herrar *Tistad* (fp), *Yngve Nilsson* (m), *Sundin* (cp), *Gösta Jacobsson* (m), *Österdahl* (fp), *Eriksson* i Bäckmora (cp), *Enarsson* (m), *Sundkvist* (cp) och *Ahlmark* (fp), vilka

dels anfört följande:

Utskottsmajoriteten gör gällande att de nuvarande reglerna beträffande skattskyldighet för stat och kommun inte lett till några märkbara konkurrensrubbingar i praktiken och vill därför inte tillstyrka någon utredning av denna fråga. Samtidigt framhålls i yttrandet att det kan uppkomma sådana rubbningar vid den kommunala upphandlingen och att frågan därför bör ägnas fortsatt uppmärksamhet. Vi delar beträffande frågan om skattens nuvarande verkningar i huvudsak utskottsmajoritetens uppfattning och finner att de successiva förändringar som gjorts i fråga om skattskyldigheten för den offentliga sektorn eliminerat åtskilliga av de svårigheter som eljest kunnat uppkomma. Däremot kan vi inte godta slutsatsen att de kvarstående olikheterna vid beskattningen tills vidare bör kunna lämnas därhän. Förslaget om höjning av mervärdesskatten med 50 % från och med år

1971, vilket utskottet i annat sammanhang tillstyrkt utan reservationer, kan väntas medföra att exempelvis kommunerna då i långt högre grad än nu kommer att utnyttja de skattemässiga fördelar som de nuvarande reglerna erbjuder dem. Det är enligt vår mening därför angeläget att frågan om den offentliga sektorns ställning i mervärdeskattesammanhang blir föremål för en skyndsam översyn.

dels ansett att utskottet under punkten B 4 bort hemställa,

att riksdagen med anledning av motionerna I:789 och II:566 i skrivelse till Kungl. Maj:t begär skyndsam utredning rörande frågan om skattskyldigheten till mervärdeskatt för stat och kommun.

Tandproteser m. m.

2) av herrar *Tistad* (fp), *Yngve Nilsson* (m), *Sundin* (cp), *Gösta Jacobsson* (m), *Österdahl* (fp), *Eriksson* i Bäckmora (cp), *Enarsson* (m), *Sundkvist* (cp) och *Ahlmark* (fp), vilka under åberopande av innehållet i motionerna I:101 och II:167 samt I:1183 och II:1390 ansett att utskottet under punkterna A 1, B 1 och B 6 bort hemställa,

att riksdagen med bifall till motionerna I:101 och II:167 samt I:1183 och II:1390 antar följande såsom *reservanternas förslag* betecknade förslag till ändring av 8 § mervärdeskatteförordningen.

(Nuvarande lydelse)

(Reservanternas förslag)

8 §.

Från skatteplikt — — — — — statens räkning,

3) läkemedel som utlämnas enligt recept eller säljes till sjukhus eller införes till landet i anslutning till sådan utlämning eller försäljning,

3) läkemedel som utlämnas enligt recept eller säljes till sjukhus eller införes till landet i anslutning till sådan utlämning eller försäljning samt *tandproteser och individuellt avpassade apparater för ortodontiska, käkortopediska och käkkirurgiska behandlingar,*

4) elektrisk kraft, — — — — — om tobaksskatt.

(Se vidare anvisningarna.)

(Se vidare anvisningarna.)

Frimärken

3) av herrar *Tistad* (fp), *Yngve Nilsson* (m), *Sundin* (cp), *Gösta Jacobsson* (m), *Österdahl* (fp), *Eriksson* i Bäckmora (cp), *Enarsson* (m), *Sundkvist* (cp) och *Ahlmark* (fp), vilka under åberopande av innehållet i motio-

nerna I: 224 och II: 256 samt motionerna I: 1212 och II: 1419 ansett att utskottet under punkterna A 1, B 3 och B 8 bort hemställa,

att riksdagen med bifall till motionerna I: 1212 och II: 1419 samt med anledning av motionerna I: 224 och II: 256 antar följande som *reservanternas förslag* betecknade förslag till ändring av anvisningarna till 7 § mervärdeskatteförordningen.

(Nuvarande lydelse)

(Reservanternas förslag)

Anvisningar

till 7 §.

Fastighet enligt — — — — — exempelvis hyresgäst.

Fast maskin — — — — — eller godsbefordran.

Aktie, obligation, biljett, lottsedel, presentkort och annan jämförlig handling anses som vara endast när handlingen omsättes eller införes som trycksak. Frimärke, sedel och mynt anses som vara när fråga uppenbarligen är om samlarobjekt.

Handling eller annat föremål som utgör bevis om andel, fordran eller annan rättighet anses icke som vara, då fråga uppenbarligen är om själva rättigheten. Frimärke anses ej som vara.